

פגישות

אישי על זפירלי

למי יש סבלנות לשמוע

שירי ערש של דסדמונה,

כמה שניות לפני מותה?

פראנקו זפירלי, הבימאי שמעצב את סרטי כאילו היה כריסטיאן דיוור של הקולנוע, לא היה מוכן להשלות את עצמו אף לרגע, שייצא בפסטיבל קאן עם הפרס הגדול. כסתריליכו השתוקק להעניק את הפרס הזה לפלאסירו דומינגו. הוא היה משוכנע לחלוטין שכך בדיוק יקרה. עד שישן שינה עמוקה בשעה מאוחרת בכוך שבו נקבעה לו פגישה עם עדנה פינרו. אף על פי שרק התעורר משינה שאחרי טיסה ארוכה, הוא היה במצב רוח מרומם, והתברר עם במבינה, חברתו לחיים, כלבה קטנה, מפוזת ומרקת. ממש כפי שהוא מתנהג כשהוא מדבר על הקולנוע. שהוא כליך אהב.

מדווחת עדנה פינרו:
"לעולם אינני משאיר את במבינה בבית". פתח זפירלי ואמר. "היא הולכת איתי לכל ההסרטים, נוסעת איתי לכל הפסטיבלים. הפעם, כשהסכמתי שאותלו יוצג בתחרות — וזאת רק כדי

פלאסירו דומינגו וקאטיה ריצ'ארדלי ב"אותלו" ציורים של האלוהים

זפירלי היה משועשע מאוד כאשר שמע על מסיבת העיתונאים ההמונית שערכו שני המפיי קים השוכנים שלו, יום קודם לכן. בדרך כלל, הוא אמר, "מפיקים הם דבר מעצבן. אבל שני אלה, מנחם גולן ויורם גלובוס, הזימו את כל ההשמעות ואת כל הפחדים שנטע בי כל מי ששמע שאני הולך לסרט עם קאנון. אמרו לי שהם הגרועים ביותר, שהם ספחת. אמרו לי שכל מה שהם עושים זה רק זבל, אבל כל זה כבר קרה לי בעבר.

"כבר נאמר לי על שחקן מסויים שהוא יסכר אותי, על צלם מסויים הסבירו לי הוא אימפוטנט וכמו בכל המיקרים הקודמים, שבהם התברר לי שהאנשים שעבדתי איתם היו נפלאים, גם שני הרוזנים הללו הפתיעו אותי לטובה.

"אמרתי להם מראש שהמחיר שלי גבוה, הוחרתי אותם שההפקה תעלה בהרבה על החמישיה-שישה מיליון דולר שהם התכוונו להשקיע. ובאמת, עבדתי כהוגן על התקציב. והגעתי ליותר מתישעה מיליון דולר.

"והנה, כשהייתי בטוח שאקבל מטר של גירופים על הראש, הגיעו השניים לאולפן. התכוונו בצילומים ויצאו עם דמעות בעיניהם. הם שלחו לי מברק שאמר: פראנקו היקר, אנחנו נרגשים עד דמעות. כנינו כשראינו את התמונות שלך. נרמה כאילו כל אחת מהן צוירה בידי האלוהים בעצמו". לא יכולתי להאמין למראה עיניי. עוד לא קרה לי שקיבלתי תמיכה כזאת ממישהו שנתן בי את אמונו והשקיע בי את ממונו."

עזר לכולם. זפירלי מספר ששיתוף הפעולה בינו לבין קאנון התחיל במכתבי אהבה שהשניים שלחו לו במשך שנים רבות. הם רצו לעשות איתו אופרה, ולמעשה חשבו על משהו פופולרי יותר, כמו איל טרובאטורה.

אבל זפירלי רצה לעשות את אותלו דווקא, משום שהוא קשור לאופרה קשה ובלתי-שגרתית זו בעבודתו של נוסטאלגיה. הוא עשה את אותלו בעבר עם דומינגו, גם בלה-סקאלה במילאנו וגם במטרופוליטן, בניו-יורק. אותלו היתה האופרה הראשונה בכימוני שהועברה אי-פעם בשידור חי בטלוויזיה.

כתיאטרון של סטראטפורד-און-אייבון. על-שם שקספיר, העלה זפירלי את אותלו בכיכובו של ג'ון גילגוד. ואילו בקולנוע עשה זפירלי את לה טראוויאטה, שוכחה להצלחה כבירה, לא מעט בגלל הופעתו של דומינגו.

דומינגו, לדעת זפירלי, עזר תמיד לאחריים, בסרטים: לתרום סטראטאס בלה טראוויאטה, שהיתה מפחרת וחסרת-ביטחון לפני המצלמה, בכרמן של רוזי (שהוא לא מעריך במיוחד) עזר דומינגו לג'וליה מיגנס-ג'ונסון.

"בשם אלהים", אמר לו דומינגו, תן לי פעם אחת סרט בשבילי. והסרט שלי זה אותלו."

זפירלי לא הטיל ספק לרגע בכך שהביקורות על אותלו יהיו מקוטבות וחלוקות. ואומנם, כל הרברים שאמר באותה הפגישה שלנו בבית-המלון מארטינו, שלחף הטיילת בקאן, שעות ספורות לפני הצגת הבכורה, התבררו כמעט כנבואה כבר למחרת בבוקר. באותו יום יצאו בעיתונות דיברי הגינוי מצד אחד, והשבח מצד שני. האיטלקים נחרדו: "חילול הקודש". הוא רצח את ורדי". "איך הוא מעז לערוך את האופרה ולהתרוך אותה בסכין של קצבים?" הגרמנים היו מוזעזעים: "איך אפשר לעשות אותלו בלי שיר-הערש המפורסם של דסדמונה, שיר השיטה?"

163 קיצורים. זפירלי היה מוכן לקלוט את גד הכורים האלה, והיו לו תיאורים משלו בנידון: "אני יצאתי את האופרה מחדש. בכך שי חזרתי לרוחו של שקספיר. הייתי אנוכי. השמטתי את כל הרברים שאינני אוהב באופרה.

(המשך בעמוד 32)

התעודות שלי, שהכיל בתוכו גם את כרטיס הנסיעה וגם את הרכוון, והחביאה אותו מתחת למיטה. לא היה חסר הרכה שלא הייתי מגיע לכאן.

כשמצאתי את הגברת מסתתרת יחד עם הארנק, לא היתה לי כרייה אלא לקחת אותה איתי."

שדומינגו יזכה בפרס גם כזמר, ועוד יותר כדי לקבוע עובדה בתודעת הקהל, שלא מדובר כאן באופרה מוסרטת אלא בסרט קולנוע דרמטי לכל דבר — ידעתי שאצטרך לעבוד קשה, ולכן החלטתי להשאיר את במבינה בבית.

אבל הנוכלת הזאת, שראתה כיצד אני מתכוונן ואורו את מיוודתי, גנבה מאחורי גבי את ארנק

הטיפשון

והיחפנית

יפה בוורוד (לב 1 תל-אביב, אר-צות-הברית) — עוד סרט נעורים המתיחס ללקוחותיו כאל רפי" שכל מגמגמים. ההוגה הוא שוב ג'ון יוז, נביא הקישקושים המצועצעים. שמרוב עומס אינו מבינים עוד את כל הסרטים שהוא כותב. הוא מסתפק בהפקתם וגריפת חלק מן הממון שהם מכניסים. במיקרה זה, הסרט אכן שבר שיאים באמריקה. מה שרומז כי יוז אולי מכיר את לקוחותיו טוב יותר מכפי שנוח להאמין.

הנושא מצוץ מן הדפוסים השחוקים והמשומשים ביותר של המיתולוגיה ההוליוודית. אנדי האדמונית באה ממישפחה מעוטת-אמצעים (היא נוהגת לבית-הספר בפולקסוואגן ספורט מודל ישן. צבועה בוורוד). בליני הביישן בא ממישפחה עשירה ונוהג ב"מרוו. לדאקי הליצן בלבוש הזרוק יש רק זוג אופניים. אבל הוא אוהב את אנדי. המאוהבת בבליון. המאוהב בה. אלא שחבריו העשירים לועגים לו על בגידתו במעמדו הרם.

הדראמה הפסיכולוגית המסובכת הזאת עטופה, כפי שרומז השם, בהרבה מאוד ורוד. ומוגשת בכל מיני מימרחים של פיזמונים, דמות פאנקית של אני פוסט כאשה מבוגרת. המח-פשת עדיין אהבת-אמת שתהפוך אותה למרובעת. ועוד מס"רים נאצלים שכאלה. אין צורך לומר שבסוף הכל מסתדר על הצד הטוב ביותר. ומולקסוואגן ישכון לעד בחיקו של ב"מרוו.

רינגוואלד ומקארתי: הגינגית רוצה אהבה

מולי רינגוואלד, הנושכת את שפתייה ללא הרף מתוך ציפיה לדברים גדולים שיבואו — אולי תפקידים טובים יותר — זכתה כבר להופיע על שער השבועון טיים. קצת מוקדם לכישרון שהוא עדיין בתחום המבטיח. ולא הממקים. אנדריו מקארתי הוא שוב מאהב מופנם. כמו בחברים. וג'ון קרייאר צריך לספק את ההרפיה הקומית מן המתח הריגשי — הרפיה ומתח שהם בערך באותה הרמה. וזו אינה ניתנת לתרגום במיספרים.

כפפות

דקות מדי

כפפות (אורלי תל-אביב, ישראל) — דווקא משום שראוי להתייחס בכבוד לסרט ישראלי שאינו מבזה את צופיו. מעורר הסרט הזה צער רב כליך. אין שום ספק שהושקע בו עמל רב, אבל בסופו של דבר הוא מחטיא את מטרתו. מה עוד שלא ברור כליך מה היתה המטרה הזאת.

כאשר התכונה הבולטת ביותר של סרט היא צורתו החיצונית. זה כבר מדאיג. לא מפני שאסור לסרט להיות נעים לעין, אלא מפני שאסור שזו תהיה מעלתו הראשונה. צילום נקי ומבריק, בחירה קפדנית של התפאורה. מאמץ ליצירת אווירה חזותית — כל אלה צריכים לשרת את הסיפור. כאשר אין מבחינים אלא בהם. סימן הוא שהעלילה עצמה חיוורת, ואולי אינה ראויה לכל מה שהושקע בה.

טולק הוא אלוף בעל כורחו. מתאגרף שאינו אוהב להכות או להיות מוכה. אבל בשל דחפים נסתרים ולחץ חברתי הוא בכל זאת משתכנע להיכנס לזירה, ואפילו להתמודד עם מיקצוען אמריקאי. כל זה על רקע פלשתניה המנדאטורית של שנת 1937. וקיובוץ-הגלויות הטרי המצטופף בה. לטולק יש רומאן סוער עם מורתו לעברית (אם כי לא ברור לגמרי מדוע הוא זקוק לשיעורים הללו). וגם לרומאן הזה יש השפעה על התנהגותו התמוהה של האיש.

עיבוד סיפור של דן צלקה לבד לוקה גם בתסריט וגם בבנימוי. הדמות הראשית. עליה צריך להישען הסרט כולו.

זוהר והכהן: מכות חלשות

נשארת סתומה. ואם אפשר להלביש עליה כל מיני פרשנויות, בהסתמך על המקור הסיפורתי. קשה למצוא את הסימוכין לפרשנויות אלה (לדוגמה: איש הנאבק להתגבר על הפחד שבתוכו) בתוך הסרט עצמו. יש משהו רפוי וחסר מתח באווירת ארץ-ישראל דאז. החיה על מיימונוחות. ונדמה כאילו הבימאי רפי אדר מתקשה בעצמו להחליט לאן הוא רוצה להוביל את הסרט. בין כל שביני המחוות לסרטים אחרים שהוא עורך במהלכו.